

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 20 października 2016 r.

Pozycja 499

POSTANOWIENIE

z dnia 12 października 2016 r.

Sygn. akt Ts 95/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Małgorzata Pyziak-Szafnicka,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej K.L. w sprawie zgodności:

art. 106a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, ze zm.) z art. 2, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32, art. 40, art. 41 ust. 1, art. 47, art. 65 ust. 1 oraz art. 70 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 13 maja 2016 r. (data nadania) K.L. (dalej: skarżący) zakwestionował zgodność art. 106a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U.88.553, ze zm.; dalej: kk) – w zakresie, w jakim przepis ten wyłącza zatarcie skazania na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, jeżeli pokrzywdzonym był małoletni poniżej lat 15 – z art. 2, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32, art. 40, art. 41 ust. 1, art. 47, art. 65 ust. 1 oraz art. 70 ust. 1 Konstytucji.

Skargę konstytucyjną wniesiono na podstawie następującego stanu faktycznego i prawnego. Wyrokiem ze stycznia 2007 r. Sąd Rejonowy w R. uznał skarżącego za winnego przestępstwa opisanego w art. 13 § 1 w zw. z art. 200 § 1 kk i wymierzył mu za nie karę roku pozbawienia wolności. Następnie wyrokiem łącznym z października 2011 r. połączono kary pozbawienia wolności wymierzone skarżącemu wskazanym powyżej orzeczeniem z 2007 r. oraz wyrokiem Sądu Rejonowego w R. z września 2006 r. i wymierzono mu karę łączną 2 lat pozbawienia wolności.

Pismem z 26 października 2015 r. skarżący wniósł o zatarcie skazania wyrokiem Sądu Rejonowego w R. ze stycznia 2007 r. na karę roku pozbawienia wolności. We wniosku wskazał, że orzeczoną karę odbył w całości i pragnie podjąć pracę w firmie ochroniarskiej, do czego wymagane jest m.in. posiadanie zaświadczenia o niekaralności. Postanowieniem z listopada 2015 r. Sąd Rejonowy w R. nie uwzględnił wniosku o zatarcie skazania, wskazując w uzasadnieniu, że na podstawie art. 106a kk nie podlega zatarciu skazanie na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania za przestępstwo przeciwko wolności

seksualnej i obyczajności, jeżeli pokrzywdzonym jest małoletni poniżej 15 lat. W dniu 18 listopada 2015 r. skarżący wniósł zażalenie na powyższe rozstrzygnięcie. W uzasadnieniu wskazał, że wynikający z zaskarżonego przepisu brak możliwości zatarcia skazania jest niehumanitarny i sprzeczny z zasadą poszanowania godności człowieka, a także prowadzi do naruszenia prawa do równego traktowania. Postanowieniem ze stycznia 2016 r. Sąd Okręgowy w G. zmienił zaskarżone orzeczenie, ale tylko w tym zakresie, że uznał, iż wniosek skarżącego dotyczy zatarcia skazania wyrokiem Sądu Rejonowego w R. z października 2011 r., którym to połączono wymierzone skarżącemu wcześniej kary pozbawienia wolności. Sąd – mając na względzie brzmienie art. 106a kk – nie uwzględnił tego wniosku.

Pismem z 3 grudnia 2015 r. skarżący wystąpił do sądu z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu wniesienia skargi konstytucyjnej. Postanowieniem z maja 2016 r. Sąd Rejonowy w R. ustanowił dla skarżącego pełnomocnika z urzędu w osobie wskazanej w piśmie Okręgowej Rady Adwokackiej z 3 marca 2016 r.

Z wydaniem na podstawie zakwestionowanego przepisu rozstrzygnięcia odmawiającego zatarcia skazania skarżący wiąże naruszenie m.in. prawa do poszanowania godności człowieka, prawa do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz decydowania o swoim życiu osobistym, prawa do wolności wyboru i wykonywania miejsca pracy, prawa do nauki oraz zasady równości wobec prawa. Skarżący w uzasadnieniu podniesionych zarzutów wskazał na stygmatyzujący charakter skazania, który utrudnia osobie skazanej integrację ze społeczeństwem, jak też na konsekwencje o charakterze czysto prawnym, związane z niemożnością uzyskania pracy, do której wykonywania konieczna jest niekaralność. Skarżący odwołał się także do celów instytucji zatarcia skazania, podkreślając jej humanitarny charakter. To właśnie względy humanitarne zakazują wypominać skarżącemu w nieskończoność popełnienie przestępstwa; w przeciwnym razie piętno skazania i ukarania będzie obciążało go przez całe życie. Z tego powodu skarżący upatruje w odmowie zatarcia skazania naruszenie zakazu wynikającego z art. 40 Konstytucji.

W dalszej części uzasadnienia skargi konstytucyjnej skarżący stwierdził, że wyłączenie przez zakwestionowany przepis możliwości zatarcia skazania narusza godność człowieka przez to, że stygmatyzuje sprawcę do końca życia, powodując utratę poczucia własnej wartości, wyeliminowanie z życia społecznego i publicznego. W jego ocenie zatarcie skazania oznacza bowiem także rehabilitację sprawcy oraz odzyskanie czci, dobrego imienia, szacunku społecznego oraz szacunku ze strony rodziny i najbliższych.

Uzasadniając zarzut naruszenia prawa do nietykalności i wolności osobistej, skarżący wskazuje, że każde umieszczenie w rejestrze skazanych wkracza w wolność osobistą jednostki, gdyż uniemożliwia jej pełną swobodę podejmowania decyzji zgodnie z własną wolą. Ingerencja ta trwa – zdaniem skarżącego – pomimo odbycia kary, a kończy się wraz z zatarciem skazania, przejawiającym się w usunięciu wpisu z rejestru karnego. Zaskarżona regulacja – uniemożliwiająca zatarcie skazania – godzi zatem w wolność osobistą, zagwarantowane w art. 47 Konstytucji prawo do ochrony życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz decydowania o swoim życiu osobistym, jak też zasadę równości oraz ogranicza w znacznym stopniu gwarantowaną przez art. 65 ust. 1 Konstytucji wolność wyboru i wykonywania zawodu, a także prawo do nauki, o którym mowa w art. 70 ust. 1 Konstytucji. Skarżący podkreśla ponadto, że zaskarżona regulacja obejmuje cały szereg przestępstw o różnym ciężarze gatunkowym i stopniu społecznej szkodliwości i prowadzić może do nieadekwatności ciężaru popełnionego przestępstwa do konsekwencji, jakie niesie ze sobą brak możliwości zatarcia skazania. Taka nieadekwatność – zdaniem skarżącego – zachodzi w jego sprawie (został skazany za usiłowanie popełnienia czynu z art. 200 § 1 kk). Zrównanie sytuacji prawnej wszystkich sprawców przestępstw skazanych za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności niezależnie od ciężaru gatunkowego popełnionego czynu zabronionego narusza zatem – zdaniem skarżącego – zasadę równości.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 37 ust. 1 w związku z art. 50 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.1157; dalej: ustawa o TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymaganiom, a także czy nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 40 ust. 1 ustawy o TK.

2. Jak ustalił Trybunał, skargę konstytucyjną złożył w imieniu skarżącego adwokat, który przedstawił stosowne pełnomocnictwo.

3. Skarżący wyczerpał przysługującą mu drogę prawną, ponieważ postanowienie Sądu Okręgowego w G. ze stycznia 2016 r. jest prawomocne i nie przysługują od niego żadne zwykłe środki zaskarżenia.

4. Trybunał stwierdza też, że skarżący dochował trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi zastrzeżonego w art. 47 ustawy o TK. Jeszcze przed wydaniem ostatecznego orzeczenia skarżący, pismem z 3 grudnia 2015 r., wystąpił do sądu z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu wniesienia skargi konstytucyjnej. Postanowieniem z maja 2016 r. Sąd Rejonowy w R. ustanowił dla skarżącego pełnomocnika z urzędu w osobie wskazanej w piśmie Okręgowej Rady Adwokackiej z 3 marca 2016 r. Ponieważ skarga konstytucyjna została wniesiona 13 maja 2016 r., należy przyjąć, że trzymiesięczny termin do jej złożenia został dochowany.

5. Zgodnie z zaskarżonym art. 106a kk „Nie podlega zatarciu skazanie na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, jeżeli pokrzywdzony był małoletnim poniżej lat 15”. Zdaniem skarżącego wynikająca z tego przepisu niemożność zatarcia skazania narusza szereg praw konstytucyjnych, w tym przede wszystkim prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz prawo do decydowania o swoim życiu osobistym, jak też zakaz niehumanitarnego traktowania. Skarżący w uzasadnieniu podniesionych zarzutów wskazał na stygmatyzujący charakter skazania, który utrudnia osobie skazanej powrót do społeczeństwa po odbyciu wymierzonej kary i stawia pod znakiem zapytania celowość resocjalizacji.

6. W ocenie Trybunału skarżący prawidłowo określił przedmiot kontroli, wskazał, jakie konstytucyjne prawa i w jaki sposób zostały – jego zdaniem – naruszone, a także należyście uzasadnił sformułowane w skardze zarzuty. Nie ma także podstaw do przyjęcia, że sformułowany przez niego zarzut jest oczywiście bezzasadny.

Skoro złożona skarga spełnia wymagania przewidziane w Konstytucji oraz w ustawie o TK – a ponadto nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 40 ust. 1 ustawy o TK – to zasadne było nadanie jej dalszego biegu.